

משנה י'

משנה זו עוברת לפרט באסור "אונאת דברים" - שלא יצער אדם את חברו בדברים.

ביאור

בבא מציעא פרק ד' = י'

1 כִּשֵׁם שֵׁשׁ אֶסוּר
אֲוֹנָא בְּהִטִּית מַחִיר
בְּמִקָּח וּמִמְכָּר, כִּף יֵשׁ
אֶסוּר אֲוֹנָת דְּבָרִים.

1 כִּשֵׁם שְׁאוּנָא בְּמִקָּח
וּמִמְכָּר, כִּף אֲוֹנָא
בְּדָבָרִים. **2** לֹא יֹאמֵר לוֹ
בְּכֶמָה חִפֵּץ זֶה, וְהוּא
אֵינוֹ רוֹצֵה לְקַח. אִם
הָיָה בְּעַל תְּשׁוּבָה, לֹא
יֹאמֵר לוֹ זָכַר מַעֲשֵׂיךָ
הָרָאוּשׁוּנִים. אִם הוּא בֶן
גָּרִים, לֹא יֹאמֵר לוֹ
זָכַר מַעֲשֵׂה אָבוֹתֶיךָ,
שְׁנֵאמֵר, "וְגַר לֹא תוֹנֶה
וְלֹא תִלְחָצְנֵנוּ";

הַמְשָׁנָה מִבִּיאָה
דְּגִמָּאוֹת אֲחֵדוֹת:
2 אֵין לְשֵׁאל מוֹכֵר
"כֶּמָה עוֹלָה חִפֵּץ זֶה",
אִם אֵין מִתְכַּוְּנִים
לְקַנּוֹתוֹ, כְּדֵי שֵׁלֵא
לְאֶכְזָבוֹ.

לֹא יֹאמֵר אָדָם
לְבַעַל תְּשׁוּבָה: "זָכַר
מַעֲשֵׂיךָ הָרָאוּשׁוּנִים",
כְּדֵי שֵׁלֵא לְבִישׁוֹ.

לֹא יֹאמֵר אָדָם לְבֶן
גָּרִים: זָכַר מַעֲשֵׂה
אָבוֹתֶיךָ (לֵאמֹר כִּי לֹא
רַק שְׁאָסוּר לִזְמַר לְגַר

"זָכַר מַעֲשֵׂיךָ הָרָאוּשׁוּנִים", אֶלֶּא אִף אֶסוּר לְהִזְבִּיר לְבֶן גָּרִים
אֶת מַעֲשֵׂה אָבוֹתָיו). עַל אֶסוּר אֲוֹנָת גַּר מִזְהִירָה הַתּוֹרָה
בְּפֶרֶט^א: "וְגַר לֹא תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצְנֵנוּ, כִּי גָרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ
מִצְרָיִם".

מקורות והערות

א. שמות, כב.כ.

לזכות התורם בעילום שם ובגוי משפחתו שיחיו להצלחה בכל העניינים

י"ג בטבת

יום ב'
פר'
שמות

(סנהדרין כז)

היום נלמד:

משנה

בבא מציעא
פרק ד' משנה י'

גמרא

שמות רבה,
פרשה ב', סימן ב'

תובנה מרגשת

מה מסתתר
מאחורי הביצה

לך ולמשפחה

מסכת סנהדרין
דף כ"ז

זוהר

כי תצא רעו:

הלכה

שליח ציבור
הלכה י"א-י"ב

פתוח תכונות של מנהיג

חנוף ילדים, עסקים, זוגיות, יחסים חברתיים, כל תחומי החיים שלנו נראים כפי שאנו מתייחסים אליהם. איזו התייחסות יכולה להרים אותם למעלה?

ביאור

מדוע בחר ה' את משה רבנו להיות מנהיג ישראל?
 ברור שהוא היה צדיק וירא שמים, אבל איזו תכונה נוספת הייתה לו?
 חז"ל עונים על כך תשובה מדהימה:
 בתקופת שהותו במדן, היה משה רבנו רועה את צאנו של חותנו יתרו. הוא לקח את הצאן אל המדבר, כדי שלא ירעו בשדות של אחרים בגולה. יום אחד ברח גדי מהעדר, ומשה רבנו רץ אחריו, עד שהגדי עצר ליד ירקת שצמחה במדבר על מים שנקו שם, והחל לשתות מהמים. אמר משה רבנו לגדי: "לא ידעתי שהיית צמא, כעת אתה בודאי עיף אחרי הריצה המתישה". נשא אותו משה רבנו על כתפיו והחזיר אותו לעדר. אמר הקב"ה: "אתה מרחם כף על הצאן - אתה תהיה הרועה של עם ישראל!" באותו מעמד בער הסנה במדבר, ומשה נשלח להתגלות לעם ישראל במצרים.

איזו תכונה מיוחדת התגלתה

שמות רבה, פרשה ב', סימן ב'

כשהיה משה רבנו ע"ה רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסית. ביון שהגיע לחסית, נזדמנה לו ברכה של מים, ועמד הגדי לשתות. ביון שהגיע משה אצלו, אמר: "אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה". הרפיבו על כתפו, והיה מהלך. אמר הקדוש ברוך הוא: "יש לך רחמים לנהג צאנו של בשר ודם, כף - חיוף, אתה תרעה צאני ישראל".

ביאור

במלשה, שבגללה הוא נהיה למנהיג הגדול שבכל הדורות? רחמים? האם אין אנשים נוספים בעלי לב רחום?

האדמו"ר רבי אברהם מסטריקוב, זיע"א, הסביר, שבדרך כלל כאשר גדי בורח מהעדר, הרועה זורק אחריו אבן או מברית אותו בחזרה אל העדר. אבל משה התנהג אחרת, הוא נתן לגדי לרוץ כי הוא רצה לגלות מדוע הגדי רוצה לברוח מהעדר. בדרך כלל גדיים אוהבים להיות בחברת גדיים, ואם הוא בורח, הרי שמשהו מציק לו, ומשה רצה לדעת מה מציק לגדי.

זוהי תכונה של מנהיגות, לשים לב למה שעומד מאחורי הדברים, להתעמק במה שמתחת לפני השטח, ולא רק לטפל בתוצאה - להחזיר את הגדי לעדר ולהמשיך את החיים. משה רצה לדעת מה מציק לגדי כדי להבין למה הוא זקוק.

למה הדבר דומה? לטיח שמתפורר בקיר בעקבות רטיבות. אפשר להביא טיח ממחה שיגרו את הטיח המתפורר וימרח שכבה חדשה. הוא יתקן את הנזק הנראה לעין, אבל הבעיה האמתית לא תפתר עד שבעל הדירה יכיר מדוע יש רטיבות, ויתקן את הבעיה בשרשה.

חנוך ילדים, עסקים, זוגיות, יחסים חברתיים, יראו בדיוק כפי שניתחס אליהם. ככל שנקדיש יותר מאמצים ומחשבה להבין מדוע תהליכים שונים מתרחשים, מדוע הילד היה היום עצבני, מדוע בן או בת הזוג שלי נראים קצת מהרהרים, מדוע היום לקוחות בצעו קניות בסכום קטן יותר מהרגיל - נפתח הבנה למניעים שלהם, ונוכל להעלות את רף ההצלחה של כל תחום שנקדיש לו את תשומת הלב הראויה.

מה מסתתר מאחורי הביצה

תובנה
מרגשת

רטון יומי שיאיר לכם את היום

מסכת סנהדרין ■ דף כ"ז

הקברנים

אדם העובר עברה כְּדִי לְהַשִּׁיג מָמוֹן נִפְסָל לְהַעֲדִיד יַעֲדוֹת.

בְּקִשְׁר לְכָה הַתְּלִמּוּד מִבֵּיא מַעֲשֵׂה מַעֲנִין:

בְּבָבֶל הָיוּ קְבָרָנִים שֶׁהָיוּ רִגְלִים לְקַבּוֹר מֵתִים בְּיוֹם טוֹב.
פְּעַם אַחַת הֵם קָבְרוּ מֵת בְּיוֹם טוֹב שֶׁל חַג הַשְּׁבוּעוֹת, וְרַב
פְּפָא הַחֲלִיט לְנִדּוֹת אוֹתָם מִפְּנֵי שֶׁעָבְרוּ אִיסוּר. הוּא גַם קָבַע
שֶׁהַקְּבָרָנִים הָעֹבְרִינִים פְּסוּלִים לְעֵדוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵם עוֹבְרִים
אִיסוּר כְּדִי לְהַשִּׁיג כֶּסֶף - אֶת הַשֶּׁכֶר עַל הַקְּבוּרָה.

אָבֵל רַב הוֹנָא, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר שֶׁהֵם כְּשֵׁרִים
לְעֵדוֹת, זֹאת מִפְּנֵי שֶׁהֵם חָשְׁבוּ שֶׁהֵם עוֹשִׂים מִצְוָה בְּקַבּוּרַת
הַמֵּת, וְאִינָם יוֹדְעִים שֶׁהִדְבָּר אִסוּר.

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת
בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

זכות החסד

כי תצא רעו:

תרגום

והקדוש ברוך הוא
ברך אותו בגללה...
וגמל עמה חסד,
והעלה אותה בגדלה
במדת חסד של
אברהם, והיה ביתו
בגללה פתוח לרוחה,
לגמל חסד עם כל
באי עולם. ומשום
שהוא גמל עמה חסד,
כשבני אברהם היו
ממשפנים בכמה
חטאים במצרים, אמר
הקדוש ברוך הוא: לך
רועה הנאמן, לך
וגמל טובות, למי
שגמל עמך.

וקודשא בריך הוא בריך ליה
בגינה... וגמיל לה חסד, וסליק
לה בגדלה במדת חסד דאברהם,
והוה ביתיה בגינה פתוח לרוחה,
למגמל חסד עם כל באי עולם.
ובגין דאיהו גמיל חסד עמה, פד
בנוי דאברהם הוּו ממושפנין
בכמה חובין במצרים, אמר
קודשא בריך הוא, לך רעיא
מהימנא, זיל וגמיל טיבו, למאן
דגמיל ליה עמך.

אברהם אבינו עליו השלום, על ידי מדת החסד, תקן את השכינה וגדל אותה באופן כזה שיהיה לרצון ה' מרכבה שיוכל לשרות בעולם הזה. וכך אמרו חז"ל במדרש (בראשית רבה, פ"ב, ו): "האבות הן הן המרכבה". ופרוש הרמ"ק (פרדס רמונים, שער כב, פרק ב), שכל אחד מהאבות היה מרכבה למדה אחת שבה יכלה השכינה הקדושה להתגלות. ומבאר הזוהר הקדוש שהשכינה הקדושה גם החזירה לאברהם אבינו שמירה והצלחה במלחמות עם אויביו, וכן נתנה לו ברכה בכל מעשיו. מפאן נלמד יסוד לחיינו, שפאשר האדם עושה למען הקב"ה והשכינה אזי הוא בעצמו זוכה לקבל שמירה, הגנה והצלחה בכל מעשי ידיו.

יא. פכהן המקריב קרבן

שליח הצבור צריך להיות רצוי על הצבור, שתפלת הצבור היא במקום הקרבת התמידים, ובקרבנות התמיד היה חלק לכל אחד ואחד מישראל ושהיו נקנים מתרומת כל הצבור, ולכן אין ראוי שאדם שאינו רצוי על הצבור, יהיה שלוהם להקריב את קרבנם, שלא מדעתם ושלא מרצונם.²⁹

על כן, אין לאדם להתפלל לפני התבה בלא רצון הקהל. וכל המתפלל בחזקה ובאלימות, אין עונים אמן אחר ברכותיו³⁰, שאין זה 'מברך' אלא 'מנאץ', שנאמר: 'ובצע ברח נאץ ה'³¹.

שליח הצבור צריך לכון להוציא ידי חובה את כל השומעים, ואם שליח הצבור שונא את אחד המתפללים ומכון שלא להוציאו ידי חובתו, גם אוהביו אינם יוצאים ידי חובתם.³²

יב. מעביר על מדותיו

שליח הצבור יראה להעביר על מדותיו. כלומר, אם יש לו ופוח או מריבה עם אחד מהמתפללים, יעביר על מדותיו, ולא יקפיד על חבריו, ויהיה אהוב לקהל.³³

במה דברים אמורים, בענינים הנוגעים לעצמו, אולם בענינים שהם בין אדם למקום, אסור לו להחניף לצבור, אלא אדרבה צריך הוא להוכיחם על כך.³⁴

מקורות והערות

29. מהרי" קולון הובאו דבריו בבית יוסף סי' נ"ג ובמ"ב שם 32. סי' תקפ"א סעי' א' ברמ"א. ס"ק נ"א.

33. סי' נ"ג במ"ב סוף ס"ק נ"ו ובכף החיים אות כ"ג ואות פ"ט.

30. שם סעי' כ"ב ברמ"א.

34. שם.

31. שם במ"ב ס"ק ס"ו.